

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (reglementarea urmării bunurilor în proceduri concurente și audierea persoanelor acuzate în proceduri distincte)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege *privind modificarea unor acte normative (reglementarea urmării bunurilor în proceduri concurente și audierea persoanelor acuzate în proceduri distincte)*, a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea realizării Acțiunii 1.2.3 – *”Elaborarea și adoptarea cadrului normativ în domeniul partajării bunurilor urmărite în diferite proceduri”*, prevăzută în Programul național de recuperare a bunurilor infracționale pentru anii 2023–2027, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 342/2022.

Totodată, proiectul de lege urmărește și executarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 11/2025 privind excepțiile de neconstituționalitate a prevederilor art. 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală (*interdicția citării și audierii în calitate de martor a unei persoane în privința căreia sunt probe că a comis infracțiunea care se investighează*). În acest sens, Curtea Constituțională a emis o adresă prin care solicită legislatorului să reglementeze o procedură de soluționare a cererilor privind citarea și audierea în calitate de martor a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată atunci când aceste persoane își exprimă acordul de a fi audiate în calitate de martor.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

- Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 23 septembrie 2025, Curtea Constituțională a admis excepțiile de neconstituționalitate privind prevederile art. 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală.

Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea a reținut că, în prezent, art. 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală stabilește că *„nu pot fi citate și ascultate ca martori persoanele în privința cărora există probe că au comis infracțiunea investigată”*, această interdicție fiind instituită în scopul garantării efective a drepturilor procesuale ale persoanei vizate, inclusiv *„dreptul de a nu fi forțat să mărturisească împotriva sa, dreptul de a fi asistat de un apărător, dreptul de a nu se autoincrimina și dreptul la tăcere”*, nefiind admisibilă situația în care *„aceeași persoană are, deopotrivă, statutul de martor și de bănuit, învinuit sau inculpat în aceeași cauză penală”*.

Deși interdicția din art. 90 alin. (3) pct. 8) urmărește protecția împotriva autoincriminării în aceeași cauză, Curtea a constatat că, în practică, apar situații în care inculpatul solicită audierea, ca martori ai apărării, a unor persoane acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, însă ale căror cauze au fost disjuncte și se examinează în proceduri separate.

În această ipoteză, Curtea a observat expres că „*Codul de procedură penală nu prevede o procedură distinctă de examinare a unor astfel de cereri*”, iar în lipsa unei asemenea reglementări, „*instanțele de judecată resping aceste cereri doar pe baza normei contestate [...] fără a verifica în prealabil relevanța și oportunitatea acestor probe*”.

Mai mult, Curtea a reținut că un asemenea refuz din oficiu „*poate afecta în mod substanțial drepturile la apărare și de acces liber la justiție ale persoanei acuzate, deoarece aceasta ar fi lipsită de posibilitatea de a prezenta în mod efectiv probele martorilor în apărarea sa [...] și de a se baza pe acestea pentru a-și argumenta cauza*”. În consecință, „*drepturile acuzatului la acces liber la justiție și la apărare devin inefective și iluzorii*”.

Astfel, Curtea a constatat existența unei omisiuni de reglementare, aptă să constituie obiect al controlului de constituționalitate, în măsura în care aceasta are incidență asupra exercitării unor drepturi fundamentale. În mod expres, Curtea a conchis că „*omisiunea legislativă contravine articolelor 20 și 26 din Constituție [...] în partea în care nu reglementează o procedură distinctă de soluționare a cererilor privind citarea și audierea în calitate de martor a persoanelor acuzate [...] dar examinate într-o procedură separată, care își manifestă acordul de a fi audiate*”.

În plus, Curtea a clarificat că existența consimțământului persoanei care urmează a fi audiată nu poate constitui o problemă în sine, deoarece renunțarea la anumite drepturi procedurale poate fi admisă dacă este „*lipsită de echivoc*” și însoțită de garanții minime, iar statutul de martor nu îi interzice să facă uz de drepturile sale în calitate de suspect penal, inclusiv de privilegiul împotriva autoincriminării, fiind posibil ca persoana să fie obligată să se prezinte, dar nu poate fi obligată să dea declarații.

În considerarea celor constatate de Curtea Constituțională, este necesară intervenția legislativă pentru asigurarea compatibilității cadrului procesual penal cu exigențele constituționale.

Drept comparat. În contextul identificării deficiențelor cadrului normativ național și al necesității intervenției legislative, au fost examinate soluțiile legislative existente în unele state, în ceea ce privește audierea în calitate de martor a persoanelor învinuite de comiterea aceleiași infracțiuni sau a unei infracțiuni conexe, ale căror cauze au fost disjuncte și se află în proceduri separate de judecare.

România. Potrivit art.114 alin. (1) din Codul de procedură penală¹, poate fi audiată în calitate de martor orice persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care constituie probe în cauza penală. Totodată, art. 118 alin. (3) din același Cod consacră dreptul la tăcere și neautoincriminare, stabilind că

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/297206>

„*declarația de martor dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa*”, iar organele judiciare sunt obligate să menționeze, la consemnarea declarației, calitatea procesuală anterioară. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a României a reținut că legea procesual-penală permite audierea unui participant la săvârșirea infracțiunii „*în calitate de martor, în cauza disjunsă*”, subliniind însă că acesta nu este un martor veritabil, întrucât în privința sa „*operează o prezumție de parțialitate*” (Decizia nr. 236 din 2 iunie 2020, § 65).

Germania. Codul de procedură penală german² consacră dreptul martorului de a refuza să răspundă la întrebările ale căror răspunsuri l-ar expune riscului de a fi urmărit penal, potrivit art. 55 alin. (1). De asemenea, art. 60 din același Cod exclude obligația depunerii jurământului pentru persoanele suspectate sau condamnate pentru infracțiunea care face obiectul anchetei ori pentru participarea la aceasta. Astfel, dreptul german permite audierea persoanei implicate în săvârșirea faptei, inclusiv în cauze conexe sau disjuncte, cu respectarea garanțiilor împotriva autoincrimării și cu limitarea obligațiilor procedurale specifice martorilor obișnuiți.

Italia. Codul de procedură penală italian³ reglementează în mod expres situația audierii persoanelor implicate în infracțiuni conexe. Potrivit art. 64 alin. (3) lit. c), persoana suspectată este avertizată că, dacă face declarații cu privire la faptele ce privesc răspunderea altora, va avea calitatea de martor în raport cu aceste fapte, beneficiind de garanțiile legale corespunzătoare. Articolele 197 și 197-bis stabilesc că inculpatul într-o procedură conexă sau pentru o infracțiune conexă poate fi audiat ca martor, inclusiv înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive, cu condiția respectării unor garanții procedurale sporite: asistența obligatorie a avocatului, dreptul de a nu se autoincrimina și imposibilitatea utilizării declarațiilor date în calitate de martor împotriva persoanei care le-a făcut în propria cauză. Această soluție confirmă posibilitatea audierii coacuzatului judecat separat, în cadrul unei proceduri reglementate distinct.

- În cadrul normativ existent, instituirea sechestrului penal produce, în fapt, suspendarea realizării garanțiilor reale constituite anterior, deși acestea conferă creditorilor un drept de preferință opozabil tuturor, ceea ce generează blocaje procedurale, menținerea îndelungată a indisponibilizării bunurilor, deprecierea valorii acestora și, în cele din urmă, imposibilitatea satisfacerii creanțelor creditorilor garantați.

Potrivit articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, „*orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale*”. Protecția dreptului de proprietate și a drepturilor patrimoniale nu se limitează la recunoașterea formală a acestora, ci presupune existența unor mecanisme efective care să permită exercitarea lor reală și efectivă.

² <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/BJNR006290950.html>

³ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.del.presidente.della.repubblica:1988-09-22;447>

Or, indisponibilizarea bunurilor prin sechestrul penal împiedică exercitarea efectivă a drepturilor reale de garanție, deși acestea conferă creditorilor garanțați un drept de preferință opozabil tuturor. Ca urmare, creditorii ipotecari și gajști, deși titulari ai unor garanții constituite anterior aplicării sechestrului, se află în *imposibilitatea* de a-și realiza creanțele, întrucât bunurile sechestrate penal nu pot fi urmărite în procedura de executare silită.

Totodată, valorificarea bunurilor sechestrate este admisă doar în condițiile restrictive prevăzute de art. 102 din Codul de executare, respectiv atunci când: *cauza penală a fost clasată, nu există prejudiciu material sau valoarea bunurilor depășește cuantumul prejudiciului asigurat prin sechestrul.*

Astfel, cadrul legal existent restrânge considerabil posibilitatea valorificării bunurilor sechestrate în cadrul procedurii penale, ceea ce, în practică, conduce la menținerea îndelungată a sechestrului, afectând protecția drepturilor creditorilor garanțați, cât și stabilitatea circuitului civil a bunurilor grevate precum și deprecierea valorii bunurilor.

Spre deosebire de legislația națională, în **România** cadrul normativ și jurisprudența au consacrat soluția potrivit căreia existența unui sechestrul penal nu blochează executarea silită inițiată de creditorii ipotecari sau gajști. Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit expres că existența unui sechestrul asigurator penal nu suspendă executarea silită în procedură civilă: „Cu referire la dispozițiile art. 249 din Codul de procedură penală și art. 2345 din Codul civil, existența unui sechestrul asigurator penal asupra imobilelor unei **persoane fizice sau juridice** nu suspendă executarea silită **începută** de un creditor ipotecar, al cărui **drept de ipotecă** asupra aceluiași bunuri **a devenit opozabil terților anterior** înființării măsurii asiguratorii din procesul penal și nu determină nulitatea actelor de executare ulterioare înființării măsurii asiguratorii din procesul penal asupra aceluiași bunuri”⁴.

Astfel, dacă ipoteca este deja înscrisă în registrele de publicitate (la imobile, în cartea funciară), adică e opozabilă terților, în situația apariției unui sechestrul penal al respectivului imobil, creditorul nu trebuie să conteste măsura asiguratorie sau să solicite ridicarea sechestrului penal, pentru a proceda la executarea silită a respectivului bun imobil: „În urma vânzării silite a imobilului ipotecat se va proceda la îndestularea cu prioritate a creditorului, urmând ca restul de preț obținut, în măsura în care va exista, să fie indisponibilizat pentru acoperirea creanțelor derivate din cauza penală”. Oricum, creanța ipotecară are prioritate chiar și în ipoteza în care o parte vătămată ar avea un drept de creanță împotriva proprietarului imobilului supus urmăririi silite. Posibilitatea vânzării bunurilor sechestrate în procesul penal, urmată de radierea notării este reflectată și prin Regulamentul de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară⁵.

⁴ Decizia nr. 2 din 19 februarie 2018 referitoare la recursul în interesul legii cu privire la existența unor măsuri asiguratorii înființate în cadrul unui proces penal asupra bunurilor unei persoane fizice sau juridice: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/201313>

⁵ Art. 191, alin. 7 din Regulamentul aprobat prin Ordinul ANCPI nr. 600 din 8 februarie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 125 din 14 februarie 2023: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/265122>

Decizia ÎCCJ a fost interpretată în practică⁶ și în următoarele sensuri:

- Executarea silită poate începe, la cererea creditorului ipotecar, chiar dacă, la data începerii executării silite, era instituită măsura sechestrului asigurator în procesul penal (deși termenul “începută” ar putea sugera o aplicare restrictivă a deciziei).

- Executorul judecătoresc poate continua urmărirea silită imobiliară la cererea unui creditor chirografar, chiar dacă, ulterior începerii urmăririi, este aplicată măsura sechestrului asigurator. Această interpretare este fundamentată pe argumentul că **procedura de executare silită este calitativ superioară măsurilor asiguratorii pentru că se întemeiază pe o creanță certă**. Astfel, dreptul la executare silită trebuie recunoscut oricărui creditor, cu condiția de a deține un titlu executoriu și, desigur, de a avea un drept de creanță certă, lichidă și exigibilă, chiar lipsit de garanții.

- Radierea sechestrului asigurator penal din cartea funciară în contextul intabulării dreptului de proprietate în favoarea adjudecatarului nu este condiționată de acordul organului penal care a înființat măsura asiguratorie sau a instanței de judecată.

Este posibilă începerea și continuarea urmăririi silite asupra oricărui bun, imobil sau mobil, venit ori creanță, chiar dacă ar face obiectul unei măsuri asiguratorii în procesul penal (sechestr sau poprire). Majoritatea argumentelor cu privire la concursul între măsurile asiguratorii luate în procesul penal asupra bunurilor imobile și executările silite demarate de creditori sunt valabile și în situația urmăririi mobiliare⁷.

• În același timp, cadrul legislativ actual nu creează premisele necesare pentru valorificarea bunurilor sechestrate în cadrul procedurii penale în vederea stingerii obligațiilor fiscale certe, lichide și exigibile, anterior finalizării definitive a procesului penal. În consecință, procesul de colectare a veniturilor bugetare este afectat, iar asupra contribuabililor se acumulează dobânzi și penalități suplimentare.

• În cadrul **procedurii de insolvabilitate**, creanțele rezultate din acțiunile civile formulate de părțile vătămate în procesul penal nu beneficiază de un mecanism procedural care să le asigure protecția efectivă până la soluționarea definitivă a acțiunii civile. În situația în care procesul penal nu este soluționat definitiv anterior închiderii procedurii de insolvabilitate, creanța părții vătămate se află într-o stare de incertitudine juridică, nefiind posibilă înscrierea ei ca creanță certă, lichidă și exigibilă. În lipsa unei dispoziții care să prevadă expres înscrierea provizorie, sub condiție suspensivă, în tabelul creditorilor, există riscul excluderii acestor creanțe din distribuția sumelor obținute, în special în cazurile în care durata procesului penal depășește durata procedurii de lichidare.

⁶ Ghid de bune practici în activitatea de executare silită, capitolul 4.4, Pag. 148-157:

https://www.universuljuridic.ro/wp-content/uploads/2021/01/ghid_poca_2020.pdf

⁷ Mai multe detalii cu privire la chestiuni specifice legate de veniturile din salarii sau ratele la bancă sunt discutate aici: <https://www.juridice.ro/331042/incidenta-dispozitiilor-codului-de-procedura-civila-sau-ale-codului-de-procedura-fiscala-in-materia-masurilor-asiguratorii-luate-in-procesul-penal-concursul-intre-masurile-asiguratorii-luate-in-pro.html>

• Cadrul normativ actual nu stabilește un mecanism expres de comunicare și informare reciprocă între autoritățile și subiecții investiți cu atribuții de aplicare a măsurilor asigurătorii sau de gestionare a bunurilor urmărite. În prezent, se atestă o lipsă de reglementare privind coordonarea acțiunilor între executorii judecătorești, administratorii insolvenței și organele de urmărire penală în situațiile în care patrimoniul debitorului face obiectul unor măsuri restrictive aplicate simultan.

Absența unor proceduri de notificare și cooperare între aceste entități generează dificultăți practice majore în gestionarea proceselor paralele (penale, civile sau de insolvență). Acest vid de reglementare ar putea duce la blocaje procedurale, incertitudine juridică privind prioritatea măsurilor aplicate și, în final, afectează eficiența procesului de recuperare a creanțelor sau a prejudiciilor, indiferent de natura procedurii inițiate.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Procedura de audiere a persoanelor acuzate în proceduri distincte

• Prin prezentul proiect de lege se propune modificarea art. 41 alin. (1) pct. 6 și art. 90 alin. (3) pct. 8 din Codul de procedură penală, precum și introducerea unui nou articol, art. 105¹ în Codul de procedură penală, măsuri care au ca finalitate punerea în executare a *Hotărârii Curții Constituționale nr. 11 din 23 septembrie 2025*.

Modificarea operată la **art. 41 alin. (1) pct. 6** din Codul de procedură penală are caracter de corelare și este necesară pentru a oferi competență judecătorului de instrucție de a audia martorii în condițiile art. 105¹.

Intervenția propusă la **art. 90 alin. (3) pct. 8** urmărește precizarea situațiilor în care este interzisă audierea unei persoane în calitate de martor, respectiv în cazul în care există probe că aceasta a comis aceeași infracțiune sau o faptă conexasă investigată în aceeași cauză penală, evitându-se astfel extinderea automată a interdicției asupra situațiilor în care persoana este cercetată într-o procedură penală separată.

Prin introducerea **art. 105¹** în Codul de procedură penală se instituie un cadru procedural distinct pentru audierea în calitate de martor, a persoanelor care au calitatea de bănuit, învinuit sau inculpat, examinate într-o cauză penală separată, pentru aceeași faptă sau pentru fapte conexe, în scopul asigurării respectării dreptului la apărare și a garanțiilor împotriva autoincrimării.

În acest sens, **alin. (1)** definește condițiile generale în care poate fi dispusă audierea ca martor a unei persoane care are calitatea de bănuit, învinuit sau inculpat într-o procedură penală separată. O asemenea audiere este permisă la cererea motivată a părților, din care trebuie să rezulte relevanța declarațiilor pentru obiectul cauzei, și doar cu acordul scris al persoanei audiate, exprimat în prezența apărătorului. Prin această reglementare se urmărește prevenirea utilizării abuzive a calității de martor și garantarea caracterului benevol al declarațiilor, în concordanță cu dreptul de a nu se autoincrimina.

În ceea ce privește garanțiile procedurale prevăzute la **alin. (2)**, acestea consacră obligația participării apărătorului la audiere, ca garanție esențială a dreptului la apărare și a protecției împotriva autoincriminării în cadrul procesului de audiere. Apărătorul poate fi cel care asistă persoana în cauza penală în care aceasta are calitatea de bănuț, învinuit sau inculpat ori de un alt apărător ales de aceasta. În cazul în care persoana audiată nu dispune de apărător, i se acordă asistență juridică garantată de stat, în condițiile legii.

Prin reglementarea de la **alin. (3)**, se instituie o garanție procedurală activă menită să asigure respectarea standardelor de echitate procesuală, în special a prezumției de nevinovăție și a privilegiului împotriva autoincriminării (*nemo tenetur se ipsum accusare*), consacrate de art. 21 din Constituție și art. 21 din Codul de procedură penală.

Obligația imperativă a instanței sau a judecătorului de instrucție de a furniza explicații detaliate înainte de audiere are un dublu rol: (i) prevenirea autoincriminării involuntare, ceea ce garantează că martorul-acuzat înțelege pe deplin caracterul facultativ al răspunsurilor la întrebări care ar putea să-i agraveze propria situație juridică în procedura penală separată; și (ii) avertizarea asupra dualității probatorii, care reprezintă o obligație de a informa persoana că depozițiile sale, deși oferite într-o cauză în care are calitatea de martor, dobândește valoare probantă și în cauza în care aceasta are calitatea de bănuț, învinuit sau inculpat. Această „prevenire” elimină riscul ca persoana să fie determinată, prin inducere în eroare sau omisiune, să furnizeze date care ar putea fi utilizate ulterior împotriva sa.

Totodată, mențiunea obligatorie în procesul-verbal de audiere a martorului servește drept mecanism de control al legalității administrării probei, asigurând caracterul liber și informat al declarației, fapt ce „protejează” hotărârea judecătorească de eventuale critici privind nelegalitatea probatoriului.

Soluția consacrată la **alin. (4)** are ca scop delimitarea clară a regimului declarațiilor persoanei audiate în condițiile art. 105¹, având în vedere situația sa particulară de subiect procesual într-o altă cauză penală. Excluderea depunerii jurământului prevăzut la art. 108 reflectă faptul că persoana audiată nu se află într-o poziție identică cu cea a unui martor obișnuit, întrucât aceasta deține, într-o procedură penală separată, calitatea de bănuț, învinuit sau inculpat. Impunerea jurământului ar fi incompatibilă cu dreptul de a nu se autoincrimina și ar putea crea o presiune indirectă asupra persoanei de a face declarații care să îi afecteze propria situație procesuală. Prin această soluție, se asigură respectarea garanțiilor dreptului la apărare, fără a înlătura răspunderea pentru declarații mincinoase cu privire la fapte ce nu privesc propria implicare în infracțiune.

Totodată, norma menține răspunderea pentru declarații mincinoase doar în privința faptelor care nu privesc propria participare la comiterea infracțiunii, asigurând astfel respectarea dreptului de a nu se autoincrimina, fără a înlătura obligația de loialitate procesuală cu privire la împrejurări externe cauzei sale.

Reglementarea de la **alin. (5)** materializează cerința expresă a Curții Constituționale din HCC nr. 11/2025 privind instituirea unei proceduri clare de soluționare a cererilor de audiere. Această normă oferă judecătorului de instrucție și instanței un control efectiv asupra admisibilității audierii. Dacă alin. (1)

condiționează audierea de existența unei cereri motivate, din care să rezulte relevanța declarațiilor, precum și de acordul persoanei audiate, alin. (5) permite verificarea concretă a îndeplinirii acestor condiții și respingerea cererii, prin încheiere motivată, atunci când relevanța probei nu este demonstrată sau când consimțământul nu a fost exprimat liber ori în condițiile unei asistențe juridice efective. Refuzul audierii nu trebuie să aducă atingere caracterului echitabil al procedurii, motiv pentru care încheierea prin care se dispune refuzul este susceptibilă de recurs separat, asigurându-se astfel posibilitatea verificării respectării dreptului la apărare și a criteriilor de admisibilitate a probei.

Urmărirea bunurilor în proceduri concurente

- O nouă lege legislativă semnificativă propusă prin proiect vizează instituirea unui mecanism de valorificare a bunurilor sechestrate în scopul stingerii obligațiilor fiscale ajunse la scadență. Intervenția asupra art. 207¹ CPP prin completarea cu **pct. 7)** oferă temei legal pentru valorificarea anticipată a bunurilor sechestrate în procesul penal, în ipoteza în care debitorul înregistrează restanțe față de bugetul public național.

Această ipotecă normativă este condiționată de absența altor creditori (în afara statului), prevenind astfel lezarea drepturilor unor terțe persoane și asigurând un echilibru între interesele urmăririi penale și cele fiscale ale statului. Rațiunea acestei reglementări derivă din necesitatea de a preveni acumularea penalităților de întârziere și a majorărilor de întârziere aferente obligațiilor fiscale, fapt ce ar diminua, în final, masa bunurilor ce pot face obiectul unei eventuale confiscări.

În strânsă corelare cu acest aspect, modificarea art. 207² din Codul de procedură penală, prin introducerea **alin. (7)**, reglementează fluxul financiar rezultat. Astfel, se stabilește expres că, după satisfacerea integrală a creanței fiscale, surplusul valoric nu va fi eliberat debitorului, ci va fi consemnat obligatoriu în contul administrat de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infractionale. Această abordare garantează menținerea efectului măsurii asigurătorii asupra echivalentului bănesc al bunului valorificat, asigurând continuitatea procesului de recuperare a bunurilor infracționale în fazele ulterioare ale procesului penal.

- Completarea Codului de procedură penală cu **art. 210²** are ca scop instituirea unui mecanism normativ, corelat cu noile dispoziții ale Codului de executare introduse prin prezentul proiect, care să permită valorificarea bunurilor sechestrate în procesul penal atunci când acestea sunt grevate de drepturi reale de garanție constituite și înregistrate anterior aplicării sechestrului penal.

În acest sens, **alin. (1)** al art. 210² reglementează procedura de ridicare a sechestrului penal asupra bunului supus valorificării, la solicitarea executorului judecătoresc, în ipoteza în care bunul urmează a fi valorificat potrivit art. 102¹ din Codul de executare, introdus prin prezentul proiect. Prin această dispoziție se stabilește competența procurorului sau, după caz, a instanței de judecată de a dispune, prin ordonanță motivată ori prin încheiere, ridicarea sechestrului exclusiv în scopul valorificării bunului. Norma instituie astfel un temei procedural clar pentru realizarea executării silite asupra bunurilor grevate de drepturi reale de garanție.

Alineatul (2) reglementează etapa ulterioară valorificării bunurilor, instituind mecanismul de transfer al măsurii asigurătorii de la bunul valorificat asupra valorii economice rezultate. Astfel, după stingerea creanțelor garantate și deducerea cheltuielilor de executare silită, sechestrul penal se aplică asupra sumelor de bani obținute din valorificare, asigurând continuitatea măsurii asigurătorii și realizarea scopurilor prevăzute la art. 204 din Codul de procedură penală.

Totodată, alin. (2) prevede că, în situația în care sumele rezultate sunt insuficiente sau nu acoperă integral valorile pentru care au fost dispuse anterior măsuri asigurătorii în vederea reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune, sechestrul penal poate fi aplicat și asupra altor bunuri ale persoanelor indicate la art. 204 alin. (1), în limita necesară pentru garantarea reparării prejudiciului.

La **alin. (3)** se reglementează modalitatea de punere în aplicare a măsurii prevăzute la alin. (2), prin consemnarea sumelor de bani rămase, după stingerea creanțelor garantate și deducerea cheltuielilor de executare silită, în contul Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale. Această reglementare asigură administrarea unitară și transparentă a sumelor rezultate din valorificare și menținerea lor sub incidența măsurilor asigurătorii până la soluționarea definitivă a cauzei penale.

Astfel, se creează un mecanism procedural care permite valorificarea bunurilor grevate de garanții reale constituite anterior sechestrului penal, fără a afecta finalitatea măsurilor asigurătorii dispuse în procesul penal, asigurând totodată respectarea dreptului de preferință al creditorilor garantați și eficiența recuperării prejudiciilor cauzate prin infracțiuni.

- În ceea ce privește Codul de executare, proiectul de lege prevede completarea **art. 102 cu alin. (3)**, prin care se instituie obligația executorului judecătoresc de a informa de îndată Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale în situațiile în care identifică bunuri în patrimoniul debitorului, aplică sechestrul repetat sau inițiază procedura de valorificare a bunurilor sechestrate în procesul penal, precum și obligația de a furniza, la solicitarea Agenției, datele și informațiile relevante.

Această soluție legislativă se înscrie într-o abordare coerentă a cadrului normativ, având în vedere că o obligație similară a fost instituită și în sarcina administratorului/lichidatorului insolvenței, prin completarea **art. 66 alin. (1)** din Legea insolvenței nr. 149/2012 cu **lit. h¹**.

- În vederea reglementării procedurii de valorificare a bunurilor sechestrate în procesul penal, Codul de executare se completează cu **art. 102¹**, aplicabil bunurilor grevate de drepturi reale de garanție constituite anterior aplicării sechestrului penal.

Alineatul (1) al art. 102¹ consacră posibilitatea valorificării bunurilor grevate de drepturi reale de garanție de către executorul judecătoresc, cu condiția notificării prealabile a organului care a dispus sechestrul penal – fie organul de urmărire penală, procurorul sau fie instanța de judecată. În această ipoteză, organul competent are obligația, potrivit art. 210¹ din Codul de procedură penală, să dispună substituirea bunului valorificat cu sumele de bani obținute din valorificare, asigurând astfel continuitatea măsurii asigurătorii dispuse în temeiul art. 204 CPP. În acest sens, se impune intervenții la art. 210¹ din Codul de procedură penală pentru

a oferi competența instanței care examinează cauza să dispună înlocuirea bunurilor sechestrate.

În ceea ce privește **alin. (2)** al art. 102¹ din Codul de executare, reglementează destinația sumelor de bani obținute din valorificare, stabilind că acestea sunt utilizate cu prioritate pentru stingerea creanțelor garantate, după deducerea cheltuielilor de executare silită, iar diferența se consemnează în contul Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale. Prin această normă se respectă dreptul de preferință al creditorilor garanțați și, simultan, se protejează interesul public specific procesului penal.

Alineatul (3) stabilește efectele juridice ale valorificării, consacrand faptul că bunurile vândute în condițiile acestui articol sunt dobândite libere de orice sarcini, inclusiv ipotecă, garanție reală mobilă, rezervă a proprietății, drept de retenție sau alte măsuri asigurătorii, beneficiind totodată de garanția contra evicțiunii. Prin această reglementare se asigură securitatea juridică a dobânditorilor și se facilitează reintegrarea bunurilor valorificate în circuitul civil, în condiții de stabilitate și previzibilitate.

- Prin proiectul de lege se propune completarea **art. 140** din *Legea insolvenței nr. 149/2012* cu **alin. (5)¹**, în vederea instituirii posibilității înscrierii în tabelul creditorilor, sub condiție suspensivă, a creanței persoanei care pretinde repararea unui prejudiciu material sau moral cauzat nemijlocit printr-o faptă prevăzută de legea penală, până la soluționarea definitivă a acțiunii civile în cadrul procesului penal sau, după caz, al procedurii civile.

Această intervenție legislativă este determinată de necesitatea asigurării unei protecții efective a drepturilor patrimoniale ale persoanelor vătămate, în contextul în care durata procesului penal poate depăși durata procedurii de insolvență, ceea ce, în lipsa unei astfel de reglementări, ar putea conduce la pierderea posibilității reale de recuperare a prejudiciului.

În corelare cu această modificare, **art. 159** din *Legea insolvenței* se completează cu **alin. (5)** și **(6)**, care reglementează regimul juridic al creanței înscrise sub condiție suspensivă. Deci această intervenție are ca obiectiv salvagardarea drepturilor creditorilor vătămați în cazul în care procesul penal de stabilire a prejudiciului excedă durata procedurii de insolvență.

Prin introducerea **alin. (5)**, se reglementează un mecanism de succesiune a obligațiilor, asigurându-se că încheierea procedurii de insolvență nu duce la stingerea creanței rezultate din infracțiune. Astfel, dacă acțiunea civilă este soluționată definitiv ulterior încheierii procedurii de restructurare sau de faliment, creanța dobândește vocație la plată. Această prevedere elimină riscul ca durata excesivă a procesului penal să devină un impediment în realizarea dreptului la despăgubire.

Complementar, **alin. (6)** instituie un remediu juridic subsidiar, oferind creditorului vătămat pârghia procesuală de a urmări patrimoniul persoanelor vinovate de starea de insolvență a debitorului. În situația în care masa de active sau sumele rezervate se dovedesc insuficiente pentru acoperirea integrală a prejudiciului (material sau moral), se consacră dreptul de a atrage răspunderea

personală a fondatorilor, membrilor organului executiv sau a altor persoane. Această măsură are un puternic caracter disuasiv și echitabil, sancționând insolvabilitatea intenționată și garantând că persoanele care au determinat prăbușirea financiară a debitorului nu se pot sustrage de la obligația de reparare a prejudiciilor cauzate prin fapte interzise de legea penală.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu există.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectului de lege va avea un impact financiar pozitiv, prin posibilitatea stingerii cu prioritate a obligațiilor fiscale scadente din sumele obținute ca urmare a valorificării bunurilor sechestrate penal. În acest mod, statul va putea încasa venituri din bunuri care, în prezent, rămân blocate pe durata procesului penal.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectului de lege va avea un impact pozitiv asupra sectorului privat, prin reglementarea expresă a posibilității de valorificare a bunurilor sechestrate în cadrul procesului penal asupra cărora sunt constituite drepturi reale de garanție.

În acest sens, noile dispoziții permit exercitarea efectivă a drepturilor de preferință ale creditorilor garantați, constituite anterior instituirii sechestrului penal, și elimină blocajele procedurale generate de suprapunerea măsurilor asigurătorii penale cu procedurile de executare silită. În același timp, reglementarea propusă conferă siguranță juridică pentru persoanele interesate de dobândirea bunurilor valorificate, prin consacarea dobândirii acestora libere de sarcini și cu garanția contra evicțiunii, facilitând reintegrarea bunurilor în circuitul civil.

4.4. Impactul social

Din perspectiva impactului social, proiectul de lege generează efecte pozitive, prin reglementarea posibilității înscrierii în tabelul creditorilor, sub condiție suspensivă, a creanței persoanei care pretinde repararea unui prejudiciu material sau moral cauzat nemijlocit printr-o faptă prevăzută de legea penală, până la soluționarea definitivă a acțiunii civile în cadrul procesului penal sau, după caz, al procedurii civile.

Această intervenție legislativă răspunde necesității asigurării unei protecții efective a drepturilor patrimoniale ale persoanelor prejudiciate, în situațiile în care durata procesului penal depășește durata procedurii de insolvabilitate, evitând pierderea posibilității reale de valorificare a creanței.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, anunțul privind inițierea elaborării proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md , la directoriul Transparența decizională, secțiunea Anunțuri privind inițierea elaborării actelor normative. Anunțul poate fi vizualizat la accesând acest link https://justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-proiectului-de-lege-privind-modificarea-1 .
7. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Prezentul proiect de lege nu va impune necesitatea modificării altor acte normative.
8. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Ca urmare a adoptării proiectului de lege, nu se impune întreprinderea unor măsuri suplimentare pentru punerea în aplicare a prevederilor acestuia.

Secretar de stat

Eduard SERBENCO